

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิด
การพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์
The Priority Needs in Management Development of Primary Schools
Based on The Concept of Developing Students' Creativity

ประภัศสร ดิษสกุล

นิสิต สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail: pditsakul@gmail.com

แอนจิรา ศิริภิรมย์

อาจารย์ สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail: anjira414@gmail.com

พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์

อาจารย์ สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail: pruet.s@chula.ac.th

Praphatsorn Ditsakul

Student, Educational Management, Faculty of Education,

Chulalongkorn University

Anjira Siripirom

Lecturer, Educational Management, Faculty of Education,

Chulalongkorn University

Pruet Siribanpitak

Lecturer, Educational Management, Faculty of Education,

Chulalongkorn University

รับเข้า: 10 กรกฎาคม 2563 แก้ไข: 24 กรกฎาคม 2563 ตอปรับ: 31 กรกฎาคม 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ โดยกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เข้าร่วมโครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะในศตวรรษที่ 21 โดย

การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creative Based Learning) ของสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 246 คน จาก 82 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหาร คือ ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มครูผู้สอน โรงเรียนละ 2 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวความคิดการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ พบว่าการบริหารโรงเรียนที่มีความจำเป็นสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน รองลงมา คือ นโยบาย สภาพแวดล้อม การบริหารจัดการ หลักสูตรและการสอน และที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ การพัฒนาครู และมาตรฐานและการประเมินผล ในด้านการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ที่มีความจำเป็นสูงสุด คือ การนำเสนอผลงาน รองลงมา คือ การฝึกใช้จินตนาการ การกระตุ้นความคิดและการแก้ปัญหา การกระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ การเรียนรู้ร่วมกัน การประเมินผลงาน และที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ การค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเอง และกิจกรรมการเรียนรู้

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น การพัฒนาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา แนวความคิดการพัฒนานักเรียน การพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์

Abstract

The purpose of this descriptive research was to study priority needs in management development of primary schools based on the concept of developing students' creativity. The samples of this research were educational personnel selected from primary schools under the office of the basic education commission. The schools joined research and innovation of study planning for development of a critical thinking skills project in twenty-first century (creative based learning). In total, there were 246 persons from 82 schools. The research participants were divided into 2 groups. The first group was school director or deputy director of school, (1 person from every school). The second group was teachers. (2 people from every school). The research using a purposive sampling method and there was the 5-level rating scaled questionnaire. The data was analyzed by frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, PNI modified and Item objective congruence. The findings indicated that in overall the priority needs in management development of primary schools based on concept of developing students' creativity were as follows: The highest priority needs index was

community involvement. The second priority needs index was policy. The third priority needs index was learning environment. The fourth needs index was administration. The fifth needs index was curriculum and instruction. The lowest needs index was teacher development, standard and assessment. The highest priority needs index of the development of creative thinking was presentation. The second priority needs index was imagination practicing. The third priority needs index was development of analytical thinking and problem solving. The fourth needs index was stimulating inspiration, group learning, and evaluation. The lowest priority needs index was self-learning and learning activity.

Keywords: priority need, management development of primary school, development student concept, development student for creative thinking concept

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ การศึกษาถือว่าเป็นปัจจัยแรกที่เป็นพลวัตหรือแรงขับเคลื่อนให้เกิดขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านสิทธิมนุษยชน เพราะทุนของมนุษย์ที่จะติดตัวตลอดไปก็คือ ทุนทางปัญญาอันได้แก่ความรู้ ทักษะ และค่านิยมที่จะนำไปสู่รายได้หรือผลผลิตที่มีประโยชน์อื่น ๆ ทั้งต่อบุคคลและสังคมในระยะยาว ภาพรวมของภาคการผลิตของเศรษฐกิจไทยยังอยู่ในระดับต่ำ เป็นผลทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นไปได้ด้วยน้อยส่วนหนึ่งเกิดจากเรามีการผลิตเชิงนวัตกรรมน้อย เนื่องจากทุนมนุษย์ ทุนปัญญาของเรายังมีปัญหาเรื่องขีดความสามารถด้านการคิด โดยเฉพาะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ภาคการศึกษาจึงต้องตื่นตัวในการสร้างทรัพยากรซึ่งเป็นทุนปัญญาของชาติให้มีคุณภาพ สามารถคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มผลผลิตประเทศ

ยุคปัจจุบันเรียกได้ว่าเป็นยุคแห่งความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม นานาประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ ศักยภาพของระบบการศึกษาเพื่อการส่งเสริมนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ จะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของระบบเศรษฐกิจในศตวรรษที่ 21 โดยทั่วไปการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้นแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ 1) การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจบนฐานนวัตกรรม ซึ่งเกิดขึ้นจากนวัตกรรมในการผลิตสินค้าและบริการที่ดีขึ้นจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากความคิดสร้างสรรค์ และ 2) การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจากการเพิ่มปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เช่น แรงงาน ทุน หรือพื้นที่การผลิต สะท้อนให้เห็นความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการสร้างฐานนวัตกรรมนั้น จะเป็นการเจริญเติบโตที่มั่นคง และสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ

และสังคมได้มากกว่าความก้าวหน้าที่เกิดจากการเพิ่มแรงงานและเพิ่มเงินเข้าไปในระบบในระหว่างศตวรรษที่ 19-20 (ไกรยศ ภัทรราช, 2556)

โรงเรียนและห้องเรียนเป็นสถานที่ที่สำคัญที่สุดของประเทศเพราะนี่คือแหล่งผลิตทุนมนุษย์ป้อนเข้าสู่สังคมและจะกลายเป็นกลไกอันสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทิศทางที่ต้องการได้มากน้อยเพียงใด หากยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนห้องเรียนและโรงเรียนให้สอนการคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้วการศึกษาที่มุ่งเน้นแต่การให้ความรู้เป็นหลักก็จะตอบสนองต่อความต้องการและการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการลดทอนหรือไม่สะท้อนถึงขีดความสามารถของคนไทยที่แท้จริงได้ (บรรจง อมรชีวิน, 2554) การบริหารโรงเรียนให้ตอบสนองความต้องการกับประเทศและสังคมให้ผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีความคิดสร้างสรรค์นับเป็นงานที่สำคัญและท้าทายสำหรับผู้บริหารระดับประเทศจนถึงผู้บริหารระดับสถานศึกษา ย่อมต้องอาศัยความรู้ความสามารถรวมถึงวิสัยทัศน์อันเฉียบแหลมของผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ซึ่งต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ รวมถึงนวัตกรรมการบริหารการศึกษาเพื่อที่จะสร้างผู้เรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์เป็นทรัพยากรอันมีค่าของประเทศต่อไปโดยบทบาทของผู้บริหาร คือ การทำให้ระบบและทรัพยากรมีพร้อมและเพียงพอสำหรับการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย Robinson and Aronica (2015) เมื่อผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่จะสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ จึงจำเป็นต้องใช้กระบวนการในการบริหารอย่างหลากหลาย และมีประสิทธิภาพที่จะเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาให้มีความพร้อมที่จะขับเคลื่อนวิสัยทัศน์สู่จุดหมายปลายทางที่ตั้งไว้ จึงต้องเรียนรู้วิธีการบริหารทักษะกระบวนการ รวมถึงการสร้างหรือใช้นวัตกรรมการบริหาร เช่น การบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารความรู้ การบริหารความเปลี่ยนแปลง การบริหารคนเก่ง การบริหารโครงการ เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาเพื่อสร้างคนให้เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการพัฒนาคนให้มีความคิดสร้างสรรค์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในยุคที่มีการแข่งขันด้านการคิดสร้างสรรค์อย่างเข้มข้นและความคิดสร้างสรรค์ก็ถูกกำหนดให้เป็นสิ่งที่เด็กในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องมี จึงเป็นหนึ่งในภารกิจเร่งด่วนของผู้บริหารการศึกษาต้องทำให้เกิดผลให้ได้ตามความต้องการของสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการพัฒนาคนให้มีความคิดสร้างสรรค์

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน

ประเทศไทยเรากำลังเตรียมพร้อมก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมความรู้ (Knowledge Society) ที่ขับเคลื่อนด้วยความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

พ.ศ.2560-2564 โดยการให้ความสำคัญกับการใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ผลงานวิจัยและพัฒนาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์อย่างเข้มข้นทั้งในภาคธุรกิจ ภาครัฐ และภาคประชาสังคม ทิศทางการพัฒนาประเทศดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อทิศทางการจัดการศึกษาในทุก ๆ ระดับ การบริหารโรงเรียนจึงถึงจุดที่ต้องเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ทั้งวิถีคิดและการปฏิบัติ เพื่อให้ตอบสนองความต้องการในการพัฒนาตนเองของผู้เรียนสู่การเป็นนักเรียนในศตวรรษที่ 21 สังคมที่ต้องการกำลังคนที่มีคุณภาพ สามารถสร้างสรรค์และเพิ่มผลผลิตสร้างคุณค่าและเพิ่มมูลค่าทรัพยากรที่มีอยู่ได้ ประเทศที่ต้องการทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติอารยประเทศได้ สอดคล้องกับ Robinson and Aronica (2015) ที่กล่าวว่าเราต้องการการศึกษาที่ตั้งอยู่บนฐานคิดที่แตกต่างไปจากหลักการขับเคลื่อนขบวนการปฏิรูปมาตรฐานอยู่ในปัจจุบัน จำเป็นต้องหวนคืนสู่ความสามัคคีธรรมตาให้ได้เสียก่อนความสามัคคีธรรมนี้ไม่ได้หมายถึงสาขาวิชาวิธีการสอนหรือกลวิธีประเมินผลที่กำหนดไว้ชัดเจนตายตัวแต่เป็นเจตนารมณ์พื้นฐานที่การศึกษาจำเป็นต้องตอบสนองให้ได้เป็นอันดับแรกเราจำเป็นต้องเปลี่ยนวิถีคิดเกี่ยวกับโรงเรียนและวิธีการบริหารจัดการโรงเรียนชนิดถอนรากถอนโคนนั่นคือต้องยกเลิกโมเดลแบบอุตสาหกรรมแล้วหันไปใช้โมเดลที่มีหลักการและแนวปฏิบัติที่แตกต่างออกไปอย่างสิ้นเชิง ความเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นความเปลี่ยนแปลงในตัวโรงเรียนเอง รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงบริบททางการศึกษา พลวัตของการเปลี่ยนแปลงการบริหารโรงเรียนในประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้ 1. นโยบาย 2. การบริหารจัดการ 3. สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ 4. หลักสูตรและการสอน 5. การพัฒนาครู 6. มาตรฐานและการประเมินผล 7. การมีส่วนร่วมของชุมชน

แนวคิดการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์

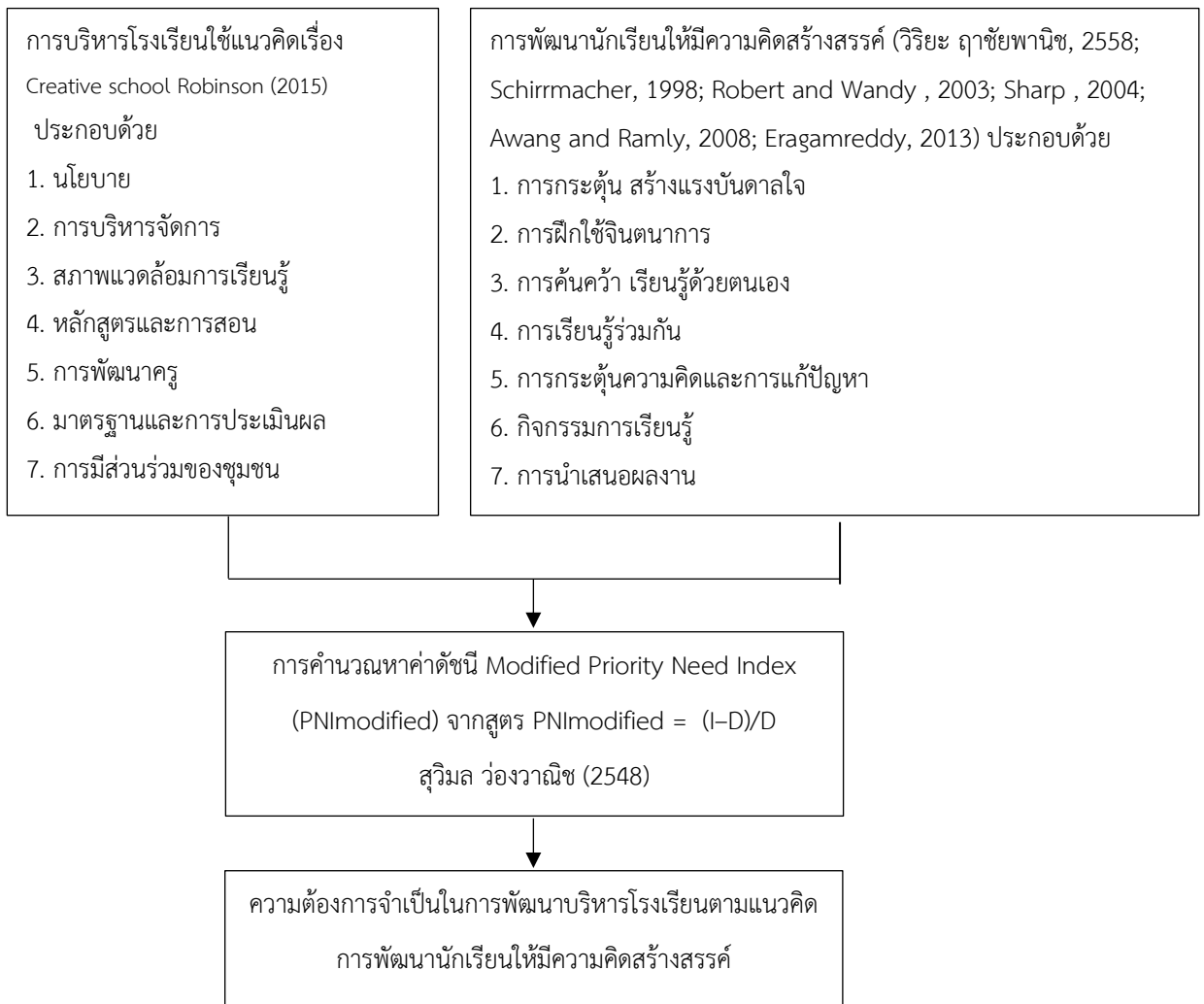
การคิดสร้างสรรค์จะประสบความสำเร็จได้ เกิดจากการเตรียมพร้อมของผู้ปกครองและการส่งเสริมของครู ทั้งการทำตนเป็นแบบอย่างและการสร้างบรรยากาศ (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2551) นักวิชาการได้ให้ความสนใจศึกษาวิจัยวิธีการพัฒนาผู้เรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ด้วยวิธีการทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งอาจสรุปได้ว่าวิธีการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์แบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ การพัฒนาโดยการศึกษาวิจัย และการพัฒนาด้วยการสอน ในงานวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาวิธีการพัฒนาในแบบที่ 2 คือ การพัฒนาด้วยการสอนเป็นหลัก ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการได้ศึกษาวิจัยการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ผ่านแนวคิดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ Lin, Y.S (2011) ได้นำเสนอกรอบแนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์ เป็นการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์และการฝึกฝนการสอน การสอนแบบสร้างสรรค์ ได้อธิบายถึง การฝึกฝนที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ Creative Teaching, Teaching for Creativity และ Creative Learning โดยบรรยากาศที่สนับสนุนต่อการพัฒนาความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ และคุณภาพถูกสร้างผ่านการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง การคิดค้น และการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยผู้สอนที่มี

ความคิดสร้างสรรค์ และการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ โดยผู้เรียนที่มีความกระตือรือร้น จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยจึงประยุกต์ใช้แนวคิดจากงานวิจัยของ วิริยะ ฤาชัยพานิช (2558) และงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 6 คน ได้แก่ Schirmacher (1998) กลยุทธ์ในการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความพยายามที่จะมีความคิดสร้างสรรค์อย่างมีคุณค่า Robert and Wandy (2003) การสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในตัวเด็ก Sharp (2004) ได้ศึกษางานวิจัยและทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กโดยอิทธิพลที่ส่งเสริมและหล่อเลี้ยงความคิดสร้างสรรค์ของเด็กผ่านทางการศึกษา Awang and Ramly (2008) การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning) เป็นการเรียนรู้ที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ Eragamreddy (2013) ได้ออกแบบกลยุทธ์สำหรับพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความเป็นนวัตกรรมแนวคิดการพัฒนาคนให้มีความคิดสร้างสรรค์ มาสังเคราะห์เป็นกระบวนการในการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์เป็นกรอบแนวคิดหลักในการวิจัย ดังต่อไปนี้ 1. การกระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ 2. การฝึกใช้จินตนาการ 3. การค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเอง 4. การเรียนรู้ร่วมกัน 5. การกระตุ้นความคิดและการแก้ปัญหา 6. กิจกรรมการเรียนรู้ 7. การนำเสนอผลงาน 8. การประเมินผลงาน

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น (Priority needs)

โดยการศึกษาเอกสารจากแนวคิดของ สุวิมล ว่องวาณิช (2548) โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบัน (D) และสภาพที่พึงประสงค์ (I) ด้วยการใช้เทคนิคหรือการคำนวณหาค่าดัชนี Modified Priority Need Index (PNI_{modified}) จากสูตร $PNI_{\text{modified}} = (I-D)/D$ เพื่อระบุความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการพัฒนาคนให้มีความคิดสร้างสรรค์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้เกิดจากการศึกษาเอกสารและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Reviewed Literatures) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document Research) โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากหนังสือ ตำรา บทความวิชาการ งานวิจัย ฐานข้อมูลจากระบบอินเทอร์เน็ตและงานวิจัยต่างทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนสร้างสรรค์ตามแนวคิดการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์แล้วได้ทำการสังเคราะห์และสรุปเป็นตัวแปรต่าง ๆ

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบบรรยายที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เข้าร่วมโครงการวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creative Based Learning) ของสำนักพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 246 คน จาก 82 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการ โดยผู้ให้ข้อมูลแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มครูผู้สอน โรงเรียนละ 2 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยคำถาม 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และตำแหน่ง ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์จำนวน 56 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง คือ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ ซึ่งพิจารณาเลือกค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552) ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมของ IOC เท่ากับ 1.00 แสดงว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา/จุดประสงค์ของการวิจัยสูง

จากนั้นตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการและครูไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้ออกมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.996 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูง และเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามพร้อมแนบหนังสือขอความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัย ในการตอบแบบสอบถามส่งถึง ผู้บริหารและครู โดยการส่งไปรษณีย์ จำนวน 246 ฉบับ จากนั้นรวบรวมแบบสอบถาม ภายหลังจากได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาผู้วิจัยทำการตรวจสอบความครบถ้วนของการตอบแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามที่ตอบอย่างสมบูรณ์จำนวน 236 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.93

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ส่วนการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนตามแนวความคิดการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ใช้การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์มาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยใช้วิธี Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) (สุวิมล ว่องวานิช, 2548) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนตามแนวความคิดการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์จากค่าดัชนี $PNI_{modified}$ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการวิจัย

สภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวความคิดพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ในภาพรวม พบว่า การบริหารโรงเรียนที่มีความจำเป็นสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน ($PNI_{modified}=0.29$) รองลงมา คือ นโยบาย ($PNI_{modified}=0.20$) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ($PNI_{modified}=0.19$) การบริหารจัดการ ($PNI_{modified}=0.18$) หลักสูตรและการสอน ($PNI_{modified}=0.18$) และที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ การพัฒนาครู ($PNI_{modified}=0.17$) และ มาตรฐานและการประเมินผล ($PNI_{modified}=0.17$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวความคิดพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ในภาพรวม

การพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์	สภาพปัจจุบัน		สภาพปัจจุบัน		ความต้องการจำเป็น	ลำดับ
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$PNI_{modified}$	
การกระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ	3.82	0.79	4.52	0.69	0.18	4
การฝึกใช้จินตนาการ	3.75	0.79	4.48	0.70	0.19	2
การค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเอง	3.86	0.80	4.52	0.69	0.17	7
การเรียนรู้ร่วมกัน	3.85	0.78	4.53	0.67	0.18	4

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ในภาพรวม (ต่อ)

การพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์	สภาพปัจจุบัน		สภาพปัจจุบัน		ความต้องการจำเป็น	ลำดับ
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	PNI _{modified}	
การกระตุ้นความคิดและการแก้ปัญหา	3.78	0.80	4.50	0.68	0.19	2
กิจกรรมการเรียนรู้	3.90	0.80	4.55	0.67	0.17	7
การนำเสนอผลงาน	3.70	0.81	4.46	0.73	0.21	1

สภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ในภาพรวม พบว่า การพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ที่มีความจำเป็นสูงสุด คือ การนำเสนอผลงาน (PNI_{modified}=0.21) รองลงมา คือ การฝึกใช้จินตนาการ (PNI_{modified}=0.19) การกระตุ้นความคิดและการแก้ปัญหา (PNI_{modified}=0.19) การประเมินผลงาน (PNI_{modified}=0.18) การกระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ (PNI_{modified}=0.18) การเรียนรู้ร่วมกัน (PNI_{modified}=0.18) และที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ การค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเอง (PNI_{modified}=0.17) และ กิจกรรมการเรียนรู้ (PNI_{modified}=0.17) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์จำแนกตามการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ในภาพรวม

การพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		ความต้องการจำเป็น	ลำดับ
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	PNI _{modified}	
การกระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ	3.82	0.79	4.52	0.69	0.18	4
การฝึกใช้จินตนาการ	3.75	0.79	4.48	0.70	0.19	2
การค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเอง	3.86	0.80	4.52	0.69	0.17	7
การเรียนรู้ร่วมกัน	3.85	0.78	4.53	0.67	0.18	4
การกระตุ้นความคิดและการแก้ปัญหา	3.78	0.80	4.50	0.68	0.19	2
กิจกรรมการเรียนรู้	3.90	0.80	4.55	0.67	0.17	7
การนำเสนอผลงาน	3.70	0.81	4.46	0.73	0.21	1

จากข้อมูลข้างต้นความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน นโยบายและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามลำดับ หากนำมาพิจารณากับการจำแนกตามการพัฒนาให้นักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ในรายด้านจะพบว่า การบริหารโรงเรียนด้านการมีส่วนร่วม ด้านนโยบายและด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีความต้องการจำเป็นสูงสุดในการพัฒนาให้นักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ใน 4 อันดับแรกสูงสุดในเรื่องเดียวกัน คือ การฝึกการใช้จินตนาการ การกระตุ้นการคิดและการแก้ปัญหา การนำเสนอผลงานและการประเมินผลงาน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การจัดระดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนาให้นักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์รายด้าน

การบริหาร กระบวนการ	นโยบาย		การบริหาร จัดการ		สภาพแวดล้อม การเรียนรู้		หลักสูตรและ การสอน		การพัฒนาครู		มาตรฐาน และการ ประเมินผล		การมีส่วน ร่วมของ ชุมชน	
	PNI	ลำดับ	PNI	ลำดับ	PNI	ลำดับ	PNI	ลำดับ	PNI	ลำดับ	PNI	ลำดับ	PNI	ลำดับ
การกระตุ้น สร้างแรง บันดาลใจ	0.19	5	0.17	5	0.20	4	0.18	3	0.17	4	0.18	1	0.19	7
การฝึกใช้ จินตนาการ	0.20	4	0.20	2	0.21	2	0.19	1	0.18	1	0.17	4	0.22	1
การค้นคว้า เรียนรู้ด้วย ตนเอง	0.17	7	0.17	5	0.16	8	0.18	3	0.16	6	0.16	6	0.20	5
การเรียนรู้ ร่วมกัน	0.18	6	0.17	5	0.18	7	0.17	8	0.16	6	0.16	6	0.20	5
การกระตุ้น ความคิดและ การ แก้ปัญหา	0.21	2	0.19	4	0.20	4	0.18	3	0.18	1	0.17	4	0.21	4
กิจกรรมการ เรียนรู้	0.16	8	0.16	8	0.19	6	0.18	3	0.15	8	0.15	8	0.19	7
การนำเสนอ ผลงาน	0.25	1	0.21	1	0.22	1	0.18	3	0.18	1	0.18	1	0.22	1
การ ประเมินผล งาน	0.21	2	0.20	2	0.21	2	0.19	1	0.17	4	0.18	1	0.22	1

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์มีประเด็นที่นำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ โดยภาพรวมจะเห็นได้ว่าการบริหารที่มีความจำเป็นสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนจะเห็นได้ว่าโรงเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความแตกต่างกันมากทั้งด้านกายภาพ สังคมและเศรษฐกิจจากผลการวิจัยของ ฌญิณูรตน์ ทัพพวา (2557) การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของโรงเรียนผู้ปกครองและชุมชน จำแนกตามขนาดสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของสถานศึกษาแตกต่างกัน

ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้บัญญัติไว้มีสาระที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง องค์กรหน่วยงานต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา และพัฒนาทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการให้สังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ การปฏิรูปการศึกษาให้มีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น สู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยมุ่งหวังให้สถานศึกษามีความใกล้ชิดกับชุมชนอันเป็นรากฐานของสังคมไทย บ้าน วัด โรงเรียน โดยใช้รูปแบบการบริหารจัดการแบบโรงเรียนเป็นฐาน (School-Based-Management) ชุมชนเป็นฐาน (Community-Based-Management) โรงเรียนและชุมชนเป็นฐาน (School and Community - Based-Management) (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2555) แต่ในความเป็นจริงนั้นมีโรงเรียนจำนวนไม่มากนักที่ประสบความสำเร็จในการให้ชุมชนมีส่วนร่วม มักพบปัญหาหลายอย่างจากหลายเหตุปัจจัยเช่น ทศนคติของผู้บริหารและครูที่มองว่าผู้คนในชุมชนมีความรู้่น้อย สถานศึกษาจึงไม่ใส่ใจกับความคิดเห็นทางด้านต่าง ๆ (ปารณทัตต์ แสนวิเศษ, 2555) ดังนั้นสถานศึกษาจึงเป็นผู้กำหนดการดำเนินการเอง โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อย การมีค่านิยมความเป็นข้าราชการของครูขาดความเอาใจใส่ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้มากขึ้นและไม่เห็นความสำคัญของการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน ชุมชนจึงไม่กล้าเข้ามามีบทบาทกับผู้บริหารและครูในโรงเรียน ครูจึงขาดความรู้ความเข้าใจถึงความสามารถและศักยภาพของคนในชุมชนและแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ต่าง ๆ สถานศึกษาขาดแนวคิดที่เหมาะสมในการทำงานร่วมกับชุมชนหวังเพียงที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านทรัพยากรเพียงอย่างเดียว โดยไม่คิดที่จะทำหรือช่วยพัฒนาชุมชนด้านอื่นที่นอกเหนือไปจากการให้การศึกษานุเคราะห์ของประชาชนในชุมชนและประการสุดท้ายผู้บริหารสถานศึกษาทำงานโดยยึดความคิดของตนเองเป็นหลักชุมชนจึงไม่กล้าเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มศักยภาพชุมชนจึงมีความรู้สึกว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียนฝ่ายเดียวจึงอาจสรุปได้ว่าโรงเรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วน

ร่วมนั้นเกิดจากการขาดประสิทธิภาพในการสื่อสาร การสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน แต่ก็ยังมีโรงเรียนจำนวนไม่น้อยเช่นกันที่ประสบความสำเร็จในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนโดยได้รับความร่วมมือ ทั้งการระดมทรัพยากร การเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสามารถพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ความต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมช่วยผลักดันขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายในการจัดการศึกษา จึงเป็นสิ่งที่ทุกโรงเรียนอยากให้เกิดขึ้น และเห็นว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแต่อยู่ที่โรงเรียนมีวิธีการสร้างความสัมพันธ์และการแก้ปัญหาตลอดจนข้อจำกัดให้เกิดความร่วมมือที่ดีต่อกัน

นโยบายเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในระดับสูงสุดในอันดับรองลงมา และจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อเสนอแนะเพิ่มเติมพบว่าแต่ละโรงเรียนเห็นว่า นโยบายมีการปรับเปลี่ยนบ่อยครั้ง ไม่มีความชัดเจน ขาดจุดเน้นและการระบุกรอบเวลา ขาดการติดตามตรวจสอบ การพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์นั้นต้องระบุทิศทางในการพัฒนาที่ชัดเจน ต่อเนื่องและใช้เวลา โดยส่วนใหญ่โรงเรียนในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะได้รับมอบนโยบายปีละหลายอย่างหลายโครงการ จึงทำให้ขาดจุดเน้น ขาดเป้าหมายที่แน่นอน รวมถึงขาดอิสระในการทำงาน โดยลักษณะการทำงานจะเป็นการรับคำสั่งมาจากส่วนกลางทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในบริบทพื้นที่และวัฒนธรรมองค์กรของระบบราชการที่มีลำดับชั้นมากจึงเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จของผู้ปฏิบัติการสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชัย พันธเสน (2558) พบว่าสาเหตุหลักของปัญหาการบริหารการศึกษา คือการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาไปยังสถานศึกษาตามพื้นที่ต่าง ๆ ไม่เพียงพอ กระทรวงศึกษาธิการควรเปิดโอกาสให้โรงเรียนตามพื้นที่ต่าง ๆ สามารถกำหนดหลักสูตรได้ตามเหมาะสมเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทสังคมในพื้นที่นั้น ๆ กระจายอำนาจการบริหารศึกษา ด้วยการลดการแก้ไขปัญหาในลักษณะเดิมที่เน้นการตั้งหน่วยงานอย่างต่อเนื่องเมื่อเกิดปัญหา

การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เป็นความต้องการจำเป็นสูงสุดในอันดับรองลงมาจากนโยบาย สภาพแวดล้อมทางกายภาพสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมอารมณ์ ความรู้สึกและการรับรู้ความเข้าใจในเชิงเหตุผล โดยสภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อ การเรียนรู้ ประสบการณ์ กระบวนการคิดและส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ (พิพัฒน์ จรัสเพชร, 2561)

และจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อเสนอแนะเพิ่มเติมพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่จะมีปัญหาคล้ายกัน คือ ขาดการระดมทรัพยากรและขาดความรู้ในการประยุกต์ใช้ ประเด็นหลักที่พบ คือ ปัญหาทางกายภาพ คือ การขาดแคลนทรัพยากร เช่น สื่ออุปกรณ์ อาคารสถานที่ สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งเกิดจากการขาดงบประมาณสนับสนุน แต่อีกประการสำคัญ คือ บุคลากรก็ยังขาดความรู้ความเข้าใจถึงอิทธิพลของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทั้งทางกายภาพซึ่งมิใช่เพียงห้องเรียน อาคารเรียนหรือสื่อการเรียนการสอน แต่ยังมีหมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กเรียนรู้ได้ที่มีลักษณะเป็นรูปธรรม ซึ่งมีส่วนช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ จัดประสบการณ์การเรียนรู้และอิทธิพลของ

สภาพแวดล้อมทางจิตภาพและสังคมมีส่วนช่วยปรับพฤติกรรม บุคลิกภาพ และสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้และสร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้และช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนอีกด้วย

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ในภาพรวมพบว่ามีความต้องการพัฒนาด้านการนำเสนอผลงานรองลงมา คือ การฝึกการใช้จินตนาการ รองลงมา การกระตุ้นความคิดและการแก้ปัญหาและการประเมินผลงานตามลำดับ การนำเสนอผลงานเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกวี วัชรพรรณ และสุนันท์ ปัทมาคม (2529) พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการนำเสนอ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนวิธีการนำเสนอผลงานให้มีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่ยังมีอุปสรรคอยู่มาก เช่น ความพร้อมของสื่ออุปกรณ์ช่องทางในการนำเสนอ รวมถึงรูปแบบในการนำเสนอเองซึ่งยังมีข้อจำกัดทั้งเรื่องทรัพยากรและความรู้ในการนำเสนอ การฝึกการใช้จินตนาการมีลักษณะที่เป็นนามธรรมและไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนต้องใช้ทั้งประสบการณ์และบรรยากาศการเรียนรู้ รวมถึงทรัพยากรการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เกิดจินตนาการโดยที่ครูผู้สอนต้องมีความรู้และประสบการณ์ที่จะสามารถดึงศักยภาพและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักเรียนได้ฝึกฝนการคิดและใช้จินตนาการจากการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย การกระตุ้นความคิดและการแก้ปัญหาเป็นความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการคิดสร้างสรรค์ให้นักเรียนรู้จัก สงสัย คิด ตั้งคำถามในการเรียนรู้บ่อยครั้งเพื่อให้เกิดการตกลึกทางความคิดและพัฒนาการคิดเป็นความคิดสร้างสรรค์ต่อไป ในการกระตุ้นความคิดและการแก้ปัญหาเป็นเทคนิคการสอนที่ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถเอาใจใส่มุ่งมั่นและได้รับการเตรียมการมาอย่างดีจึงไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะทำได้หากไม่ได้รับการฝึกฝนและผ่านประสบการณ์ การประเมินผลงานความคิดสร้างสรรค์ต้องมีการประเมินที่มีลักษณะที่หลากหลายและไม่มีรูปแบบเฉพาะ อาจเป็นการประเมินร่วมกันของผู้ทำกิจกรรม ต้องมีความเข้าใจถึงลักษณะของการประเมินที่มีความแตกต่าง การออกแบบการประเมินความคิดสร้างสรรค์จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจและทราบถึงเป้าหมายในการประเมินอย่างแท้จริง

โดยสรุปจากข้อค้นพบในการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการพัฒนาค้นหาให้มีความคิดสร้างสรรค์ ต้องทำอย่างเป็นระบบและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน อันได้แก่ บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ กำหนดนโยบายร่วมกัน และจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ร่วมกัน จึงจะบรรลุเป้าหมายสูงสุด คือ การพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ปรับโครงสร้างการบริหารให้ชุมชนมีอำนาจในการบริหารมากขึ้น ให้มีลักษณะความร่วมมือร่วมใจ (collaborative structure) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เท่าทันกระแส ความเปลี่ยนแปลง จากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิม (Tradition Paradigm) ไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) โดยเฉพาะความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการดำรงชีวิต การจัดการศึกษาจึงต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของทั้งโรงเรียนและชุมชนในการระดมความคิดและทรัพยากรเพื่อบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา โดยมีรูปแบบความสัมพันธ์แบบเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เช่น การให้บริการความรู้และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม จัดการเรียนรู้โดยใช้สถานที่เป็นฐาน (Place-based-learning)

ส่วนของโรงเรียนการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ควรกำหนดเป้าหมายชัดเจนในนโยบายของโรงเรียนและขับเคลื่อนทั้งระบบในภาพรวม และการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ มีการติดตามตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

การเชื่อมโยงนโยบายให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและความต้องการของชุมชน ทั้งนี้การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์มีความสอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 อยู่แล้ว ในส่วนของท้องถิ่นการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนย่อมจะเกิดประโยชน์ในอนาคตและได้รับการยอมรับและสนับสนุนกับชุมชนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิด การพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์จึงเสนอแนะให้มีการศึกษาต่อเนืองว่านวัตกรรมที่ใช้ในการบริหารโรงเรียนในการการพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์นั้นมีอะไรบ้างและควรมีรูปแบบหรือลักษณะอย่างไรในการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์เป็นกำลังสำคัญเป็นทุนมนุษย์ที่มีค่าในการพัฒนาประเทศของเราในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ไกรยส ภัทราวาท. (2566). **ความคิดสร้างสรรค์ สิ่งจำเป็นต่อการศึกษาในศตวรรษที่ 21.** ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. ค้นเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2559. จาก https://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1359702484.

- ณภิญรัตน์ ทัพทวา. (2557). การมีส่วนร่วมของโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บรรจง อมรชีวิน. (2554). **สอนให้คิด**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). **การพัฒนาการคิด**. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิค พรินต์ติ้ง. แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12. (พ.ศ.2560-2579). ค้นเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2559, จาก http://www.nesdb.go.th/article_attach/article_file_20160922162840.pdf.
- ปารณทัตต์ แสนวิเศษ. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา: การสร้างทฤษฎีจากฐานราก. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิพัฒน์ จรัสเพ็ชร. (2561). **การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในห้องเรียนเขียนแบบที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาสาขาออกแบบตกแต่งภายใน สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์**. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์. (2558). *การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน Creativity-based Learning (CBL)*. วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้, 1(2) กรกฎาคม-ธันวาคม 2558.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). **สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา แซ่มซอย. (2555). *การบริหารโดยสถานศึกษาและชุมชนเป็นฐาน: ความท้าทายของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง*. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 14(1): 101-111.
- สุกรี วัชรพรรณ และสุนันท์ ปัทมาคม. (2529). **ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการนำเสนอ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่มีต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชากลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช (2548). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อภิชัย พันธเสน. (2558). งานวิจัยเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยว่าด้วยปัญหาและข้อเสนอแนะในกระบวนการจัดการศึกษาไทย: ประเด็นปัญหาคุณภาพการศึกษา. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- Awang, H., and Ramly, I. (2008). *Creative Thinking Skill Approach through Problem-Based Learning: Pedagogy and Practice in Engineering Classroom*. **World Academy of Science, Engineering and Technology International Journal of Educational and Pedagogical Sciences**, 2(4): 334-338.
- Eragamreddy, N. (2013). *Teaching Creative Thinking Skills*. **International Journal of English Language & Translation Studies**, 1(2): 124-143.
- Lin, Y.S. (2011). *Fostering Creativity through Education—A Conceptual Framework of Creative Pedagogy*. **National Academy for Educational Research**, 2(3): 149-153.
- Robert Sternberg and Wendy. (2003). **How to Develop Students Creativity**. Association for Supervision & Curriculum Development.
- Robinson K., and Aronica, L. (2015). **Creative school**. U.S.A: Viking Penguin III.
- Schirmacher, R. (1998). **Art and Creative Development for Young Children**. New York: Delmar Publishers.
- Sharp, C. (2004). **Developing young children's creativity through the arts: what does research have to offer?**. Paper presented to an Invitational Seminar, Chadwick Street Recreation Centre, London, 14 February Retrieved on 13th January 2004, from <http://www.nfer.ac.uk/research/papers/creativity.pdf>